

KÚRIA

Bfv.I.1773/2015/5. szám

A Kúria Budapesten, a 2016. év március hó 8. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A lopás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben az **I. rendű** terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szeghalmi Járásbíróság 9.B.137/2013/65. számú, valamint a Gyulai Törvényszék 9.Bf.10/2015/8. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja,

I. rendű terheltet az ellene - helyesen - hamis tanúzás büntettének [Btk. 272. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés] minősülő cselekmény vádja alól felmenti.

Egyebekben az ítéleteket I. rendű terheltre vonatkozó részében hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Szeghalmi Járásbíróság a 2014. szeptember 25. napján kihirdetett 9.B.137/2013/65. számú ítéletével **az** I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás büntettében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (3) bekezdés ba) pont] és közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont]; ezért őt halmazati büntetésül két év börtönbüntetésre és a közügyektől három év eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követően

bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről, a polgári jogi igényről és a bűnügyi költség viseléséről.

A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék a 2015. augusztus 12. napján kelt 9.Bf.10/2015/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva **az** I. rendű terhelt börtönbüntetését egy évre, a közügyektől eltiltást két évre enyhítette, helyesbítette a bűnjelekre és a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést és mellőzte a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezéseket.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen **az** I. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjára hivatkozással.

Az indítványozó arra hivatkozott, hogy védence az ellene folyó büntető ügyben szolgáltatott hamis magánokiratot és bűnösségének megállapítására ezért került sor, e cselekmény azonban megítélése szerint nem közokirat-hamisításnak, hanem hamis tanúzás büntettének minősülne, ami miatt azonban a Btk. 272. § (3) bekezdésére tekintettel a büntetőügy terheltje nem büntethető; így törvénysértően állapították meg védence bűnösségét e cselekményben.

Vitatta a védence terhére megállapított vagyon elleni bűncselekmény minősítését is, mivel álláspontja szerint a lopás dolog elleni erőszakkal történt elkövetése nem volt bizonyított.

Ezért megítélése szerint a lopás téves minősítése és védence bűnösségének a közokirat-hamisítás büntettében való törvénysértő megállapítása miatt törvénysértő büntetés kiszabására került sor.

Eljárási szabálysértésként pedig arra hivatkozott, hogy a bíróságok az indokolási kötelezettségüket hatályon kívül helyezést eredményező módon elmulasztották.

Mindezekre figyelemmel elsősorban arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, másodsorban pedig arra, hogy a terheltet mentse fel a közokirat-hamisítás büntette alól, a vagyon elleni bűncselekményt minősítse lopás vétségének és emiatt szabjon ki vele szemben közérdekű munkát.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a lopás büntette kapcsán az indítványozó a bizonyítékokon keresztül ténylegesen a tényállást támadta, ezért emiatt a felülvizsgálat törvényben kizárt.

Alaposnak találta azonban a felülvizsgálati indítványt a közokirat-hamisítás kapcsán. Álláspontja szerint a terhelt által az ellene

folyamatban lévő büntetőeljárásban csatolt hamis okiratra figyelemmel ugyan a bíróság ítéletében megállapított tények nem felelnek meg a valóságnak, ez azonban mégsem alapozza meg a közokirat-hamisítás büntettét, mivel a bírósági határozat mint rendelkező közokirat nem bizonyítja a benne szereplő tények tartalmi valóságát.

Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a terheltet az ellene közokirat-hamisítás büntette miatt emelt vád alól mentse fel, mivel azonban a büntetés kiszabásánál irányadó körülmények nem indokolják a büntetés enyhítését, ezért egyebekben a megtámadott határozatokat tartsa hatályban (BF. 1821/2015/1.).

.-.-.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra figyelemmel bírálta felül, emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt - és az indítványozó által nem hivatkozott - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésekre is.

Az indítványozó ebben a körben az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. 258. §-ában írtakra figyelemmel a bíróság indokolásában köteles számot adni döntéshozatali tevékenységéről, a felülbíráló bíróság pedig ezt köteles ellenőrizni.

A Be. - felülvizsgálati indítványban hivatkozott - 373. § (1) bekezdés III. a) pontja alapján pedig hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés és egyben felülvizsgálati ok, ha a bíróság a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Azaz a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére kerül sor ezen eljárási szabálysértés miatt, ha a megtámadott határozat indokolása oly mértékben hiányos, hogy nem állapítható meg belőle: mely bizonyítékokon alapul a jogerős ítéletben megállapított

tényállás, nem adott számot a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős tények alátámasztására szolgáló bizonyítékok értékeléséről, azaz mire alapította a bíróság a döntését, és így megghiúsul az érdemi felülbírálat lehetősége.

Az eljáró bíróságok azonban indokolási kötelezettségüknek eleget tettek; a bizonyítékokat számba vették, azokat okszerűen, a logika szabályainak betartásával értékelték, nyomon követhetően számot adva bizonyíték-értékelő tevékenységükről a tényállásban rögzített valamennyi tény kapcsán.

Így - a védő által kifejtettekkel szemben - az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta azt is, hogy mely bizonyítékok alapján állapította meg a lopási cselekmény kapcsán a dolog elleni erőszak alkalmazását és miért nem fogadta el a terhelt védekezését (elsőfokú ítélet 11. és 12. oldala).

Azaz az indítványnak az eljárási szabálysértésre vonatkozó része nem foghatott helyt.

Ugyanakkor a Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és ez a felülvizsgálati indítványban nem is támadható.

Erre figyelemmel a Kúria a megállapított tényálláshoz még annak esetleges megalapozatlansága esetén is kötve van, és a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el. A bizonyítékok eltérő értékelésére, eltérő következtetés levonására, bizonyításra, illetve ilyen célból az ítélet hatályon kívül helyezésére nincs törvényes lehetőség.

Miután a vagyon elleni cselekmény kapcsán az indítványozó ugyan a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozott, ténylegesen azonban a dolog elleni erőszak vitatásával a bizonyítékok helytállóságának és a bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységének kétségbe vonásán keresztül a törvényi tilalom ellenére az irányadó tényállást támadta, az indítvány ezen része alapján a felülvizsgálat kizárt.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jogszabályainak megsértése miatt került sor.

A Kúria az ezen okra alapított indítványt a közokirat-hamisítás kapcsán - a cselekmény minősítését és erre tekintettel a bűnösség megállapítását vitató részében - alaposnak találta.

Az irányadó tényállás szerint **az** I. rendű terhelt az ellene tartás elmulasztásának vétsége miatt a Szeghalmi Járásbíróság előtt folyamatban volt büntetőügyben a 2013. június 13. napján tartott tárgyaláson annak igazolására, hogy gyermektartásdíj-hátralékát törlesztette, és így fizetési kötelezettségének részben eleget tett, egy átutalási megbízásról szóló, a pénzügyi intézet bélyegzőjével ellátott okiratot csatolt. Erre tekintettel az ügyész a vádat módosította, és a Szeghalmi Járásbíróság ítéletében az okiratban megjelölt összeget mint tényleges teljesítést figyelembe véve állapította meg a tényállást.

A megbízást azonban a bank a bankszámla fedezetlensége miatt nem teljesítette, és a terheltnek a fedezetlenségről tudomása is volt.

Ezzel a cselekménnyel azonban a terhelt - szemben az eljáró bíróságok álláspontjával - nem az intellektuális közokirat-hamisítás tényállását valósította meg.

A Be. 342. § (1) bekezdés c) pontja alapján az ún. intellektuális közokirat-hamisítás büntettét az követi el, aki közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tény vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba.

Annak megítélése kapcsán, hogy az adott bírósági ítélet egyáltalán tárgya lehetne-e az intellektuális közokirat-hamisításnak, a Kúria nem osztotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját.

Az 1/2004. Büntető jogegységi határozat 1. pontja szerint az intellektuális közokirat-hamisítás tárgya lehet minden olyan közokirat, amelynek rendeltetése, hogy a benne foglalt adat valóságát teljes bizonyító erővel bizonyítsa.

A döntés indokolásának III. része szerint pedig a közokirat-hamisítás egyaránt elkövethető „rendelkező” és „bizonyító” közokiratra, ezen megkülönböztetésnek önmagában nincs jelentősége; a bűncselekmény bármely közokiratra elkövethető, amennyiben az elkövetői közreműködés következményeként valamely jog vagy kötelezettség létezésére, megváltoztatására vagy megszűnésére vonatkozóan olyan valótlan adat, tény vagy nyilatkozat közokiratba foglalására kerül sor, amelyet a közokirat bizonyít.

Az irányadó tényállás szerint az ellene tartás elmulasztásának vétsége miatt folyamatban volt büntető ügyben a terhelt hamis magánokiratot szolgáltatott, amelyre figyelemmel a bíróság ítéletébe valótlanul került be az, hogy gyermektartásdíj-hátralékából 240 000 forintot megfizetett. A teljes bizonyító erővel bíró közokirat, a jogerős ítélet annak a ténynek a bizonyítására, hogy a terhelt tartozása - fizetési kötelezettsége -

ezen összeg erejéig megszűnt, alkalmas volt, így a terhelt cselekményével megvalósította az intellektuális közokirat-hamisítás tényállását.

A Btk. 272. § (2) bekezdés c) pontja szerint azonban - ahogy az 1978. évi IV. törvény 238. § (2) bekezdés c) pontja szerint is - hamis tanúzást valósít meg, aki büntető- vagy polgári ügyben hamis okiratot vagy hamis tárgyi bizonyítási eszközt szolgáltat. A hamis okirat szolgáltatásával büntető ügyben elkövetett hamis tanúzás büntetnének büntetési tétele a Btk. 272. § (4) bekezdésének első fordulata szerint egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, az 1978. évi IV. törvény 238. § (4) bekezdésének első fordulata szerint öt évig terjedő szabadságvesztés.

A Be. 76. § (1) bekezdése szerint az okirat és a tárgyi bizonyítási eszköz a bizonyítás eszközei; azaz a hamis tanúzás idézett törvényi tényállása két bizonyítási eszközt nevesít.

Azaz az az elkövető, aki akár büntető, akár polgári perben hamis tárgyi bizonyítási eszközt, ezen belül okiratot szolgáltat, és annak hamis voltáról tudomással bír, megvalósítja a tanúzás hamis okirat szolgáltatásával elkövetett bűncselekményét, és a bűncselekmény ezen fordulat szerinti elkövetési magatartása független attól, hogy a perben szolgáltatott hamis bizonyítási eszköz az ügy lényeges körülményeire vonatkozik-e.

A bűncselekmény megállapításának feltétele tehát a szolgáltatott okirat hamis volta, továbbá az, hogy azt polgári vagy büntető perben szolgáltatassák, és a bizonyítási eszköz hamis voltáról az elkövető tudomással bírjon. Azaz annak nincs jelentősége, hogy az okirat köz- vagy magánokirat. Ráadásul a hamis okirat szolgáltatásával a hamis tanúzás büntette befejezetté válik azzal, hogy hamis okiratról a bíróság tudomást szerez; ehhez nincs szükség arra, hogy annak hitelt is adjon.

Így a terhelti cselekmény ennek a bűncselekménynek a törvényi tényállását is kimerítette.

Ugyanakkor töretlen a bírói gyakorlat annak megítélésében, hogy a hamis okirat felhasználása és a hamis okirat szolgáltatásával megvalósuló hamis tanúzás büntetnének alaki halmazata látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül.

Ezzel azonos álláspont szerint döntött a Kúria a B.14/2014. számú elvi határozatában (BH 2014/9. szám).

Ez irányadó az adott ügyben is.

Kétségtelen, hogy a terhelt által szolgáltatott hamis magánokirat alapján a bíróság ítéletébe, azaz közokiratba hamis adatok kerültek, és ezzel - a fent már kifejtettekre tekintettel - mindkét bűncselekmény törvényi tényállása megvalósult, halmazatuk azonban csupán látszólagos; a cselekmény a speciális törvényi tényállás, azaz a hamis tanúzás szerint minősül.

Ugyanakkor - miként arra a felülvizsgálati indítványban a védő is helytállóan hivatkozott - a hamis okirat szolgáltatásával elkövetett hamis tanúzás büntette miatt a Btk. 272. § (3) bekezdése szerint a büntető ügy terheltje nem büntethető.

A hamis tanúzás kapcsán fennálló büntethetőségi akadályra tekintettel - ahogy azt a Kúria a hivatkozott elvi döntésében is kifejtette - a terhelt a hamis magánokirat felhasználásának vétsége és az intellektuális közokirat-hamisítás büntette miatt sem büntethető.

Így az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a közokirat-hamisítás büntetében a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

Ezért a Kúria a terheltet a helyesen a Btk. 272. § (2) bekezdés c) pontja és a (4) bekezdés szerinti hamis tanúzás büntettének minősülő bűncselekmény vádja alól - a Btk. 15. § h) pontjára és a 272. § (3) bekezdése szerinti büntethetőséget kizáró okra tekintettel - a Be. 331. § (1) bekezdése és a Be. 6. § (3) bekezdés c) pontja alapján felmentette.

Nem találta azonban indokoltnak - a Legfőbb Ügyészség álláspontját osztva - a felmentő rendelkezés mellett sem a kiszabott büntetés enyhítését.

A folytatólagosan, társtettesként elkövetett lopás büntette miatt kiszabható büntetés a Btk. 370. § (3) bekezdése alapján három évig terjedő szabadságvesztés.

A terhelttel szemben kiszabott egy év szabadságvesztés ezt meg sem közelíti, ahogy a Btk. 80. § (2) bekezdésére figyelemmel irányadó középmértéket - az egy év hét hónap tizenöt napot - sem, azaz a büntetés neve és mértéke törvényes.

Ugyanakkor a büntetés kiszabásánál irányadó és az eljáró bíróságok által hiánytalanul feltárt enyhítő és súlyosító körülményekre, különösen a terhelt többszörösen büntetett előéletére, a más eljárásban alkalmazott büntetés végrehajtása, valamint folyamatban lévő büntetőeljárás hatálya alatti folytatólagos és csoportos elkövetésre is tekintettel a kiszabott büntetés arányban áll az elkövetett cselekmény tárgyi súlyával, a terhelt személyében rejlő

társadalomra veszélyességgel, és szükséges a Btk. 79. §-ában meghatározott büntetési célok eléréséhez.

Ezért a Kúria a megtámadott jogerős ügydöntő határozatokat **az** I. rendű terheltre vonatkozó részében - a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva - a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján a fentiek szerint megváltoztatta; egyebekben a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria ítélete elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az ismételt indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel.

Budapest, 2016. március 8.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
TóthLné
bíróügyi tisztviselő